

Fagtur til Nord- Trøndelag 8.-10. Juni 2009.

Tema: Forebyggende tiltak mot rovviltskader

Den 8.- 10. juni reiste 25 personer på fagtur til Nord- Trøndelag med tema "Forebyggende tiltak mot rovviltskader". Forsamlinga var ei god blanding av sauebønder og folk fra forvaltninga både på kommune- og fylkesnivå. Leder for rovviltnemnda region 6, Toril Melheim Strand, var også med. Turen var arrangert av Møre og Romsdal fylke.

På programmet stod møte med alle de 3 forvaltningsnivåene, Direktoratet for naturforvaltning i Trondheim, sekretariatet for rovviltnemnda region 6 (som er "vår" region) i Steinkjer, og kommunenivået, representert ved jordbrukssjef Øystein Fiskum i Høylandet kommune. Alle informerte om forvaltning og utfordringer fra sitt ståsted. Det er verdifullt å få ansikter knyttet opp mot navn en ser som underskrifter under viktige avgjørelser som angår ens hverdag både som sauebonde og byråkrat. I Nord- Trøndelag har de store utfordringer når det gjelder rovdyr, spesielt med jerv, bjørn og gaupe. Særlig er utfordringene knyttet til bjørn vanskelige å løse. Med et uopnådd mål om 4 årlige ynglinger av bjørn (det er kun registret 1 yngling så langt!), er det svært vanskelig å drive med frittgående sau på fjellet i disse områdene. Det er bevilget store summer til omstilling til annen produksjon i de mest utsatte områdene (Lierne kommune er i særstilling), mens inngjerdingsprosjekter av store områder med rovdysikre gjerder prøves ut i flere kommuner.

Rovviltsikre gjerder og radiobjeller

Vi besøkte 2 områder som var inngjerdet med rovdysikkert gjerde, ett i Høylandet, og ett i Grong kommune. Dette var interessant å se, samt å høre synspunktene til sauebonde Kjell Johansen og jordbrukssjef Øystein Fiskum, som stegget inn for Leif Olav Rosendal som var bortreist da vi kom. Gjerdet i Høylandet bestod av sauenetting og 2 strømførende tråder, mens gjerdet i Grong hadde 6 strømførende tråder, ikke nettinggjedre. Arealene som var inngjerda var på henholdsvis 201 og 1400 da, de omfattet både innmark og utmark, og gav beite til ca 160 og 400 beitedyr. Både gaupe, bjørn og jerv skapte store problemer for beitenæringa i områdene, og de årlige tapa varierte opp til 60 % før gjerdene ble satt opp. Etter at beitedyra ble sluppet innafor gjerdene, har motivasjonen for fortsatt drift med sau kommet tilbake. Det var lagt vekt på at dette ikke var noen fullgod løsning, men den beste inntil videre, til rovviltpolitikken blir endret. Utfordringene med slik drift var flere. Det ble føret med mye kraftfor, og det var naturligvis mye mer utstrakt bruk av snyltemedisin. Områdene blir fulgt opp av Bioforsk Tjøtta som gjennom sitt prosjekt "Beitekapasitet, dyrevelferd og kjøttproduksjon på inngjerdet saubeite" der bl.a. beitekapasitet og tilvekst, samt parasittstatus og sjukdomsårsaker blir vitenskapelig undersøkt.

Når det gjelder overføringsverdi til Møre og Romsdal, kan vi stille oss flere spørsmål. Vi har størst problemer i forhold til jerven, og den opererer mest i høgfjellet mot slutten av beitesesongen. Innafor leveområdet for jerv har vi store, verdifulle beiter i høgfjellet i vårt fylke, og det er her vi oppnår de gode lammevektene. I tillegg er det lite problem med flått og alveld. Jerven gjør det i mange områder svært vanskelig å utnytte disse beitenene på en tilfredsstillende måte. Vi skal ha 3 ynglinger av jerv i året. Til tross for svært god uttelling på lisensjakta de siste åra, har vi klart å opprettholde dette tallet. I fjor ble det påvist 6 ynglinger, i år er det foreløpige tallet 3. De geografiske grensene for leveområdet er fastsatt i forvaltningsplana. På grunn av kort "virketid" ble det ikke fortsatt endringer i disse grensene ved årets rullering av plana, men ved neste rullering om 2 år, vil det bli gjort ei ny vurdering i forhold til dette. Uansett hvordan grensene blir, vil det være jerv i indre fjellstrøk i Møre og Romsdal, og det vil være stort behov for forebyggende tiltak.

Ut ifra det vi vet om jervens drapsmønster, vil det i jerveområdene kunne være en mulig effektiv modell å holde dyra under godt oppsyn på fjellbeite i juni/ juli, og ta dem ned på inngjerda beite i

august/ september dersom man oppdager jerveskade eller bor i et kronisk skadeområde. Dette gjerdet må nødvendigvis ikke være rovdysikkert, men det bør lages slik at det kan gjøres rovdysikkert etter hvert, hvis det skulle bli nødvendig. For å få finansiert gjerdene i Grong, hadde det vært et spleiselag mellom SMIL- midler og rovviltmidler. SMIL- midler var brukt til rydding, og rovviltmidler til innkjøp og oppsetting av gjerde. Tilsynet kan bedres derom man utstyret dyra med radiosendere. (I områder uten mobildekning har man mulighet til å sette opp basestasjoner som mottar signaler fra senderne). Det er mulig å søke om støtte til slike sendere. Dette er foreløpig veldig dyre produkter, så det må prioriteres mellom områder når det gjelder å støtte innkjøp av slikt utstyr.

Kanskje vi etter denne turen kunne klare å løfte blikket litt og se på mulighetene rundt i våre kommuner for om mulig å finne et område som kunne egne seg for inngjerding. Kanskje finnes det ikke rett utafor fjøsdøra, men litt lengre unna, kanskje er det områder som gror igjen, og man kan få en kulturlandskapsgevinst i tillegg. Vurdering av beitepotensialet i området må gjøres på forhånd.

Vokterhunder

Astrid Brenne Moe bor i nærheten av Kolvereid, helt nord i Nord- Trøndelag, på grensa til Nordland fylke. Hun har drevet med oppdrett av pyrinerhunder i mange år, og har levert flere hunder til Møre og Romsdal de siste åra. Hun tok imot oss på sin gård, og vi fikk en innføring i atferden til denne rasen både gjennom videoer og samtale. Hun la stor vekt på forskjellene på en vokterhund og en hund av annen rase. Hvis de preges og sosialiseres rett i tidlig alder, vil patruljering med slike hunder i beiteområdene til sauene ha en forstyrrende effekt på rovdyra, og tapa kan reduseres. Det er, og skal være, en prosess å skaffe seg en hund, og litt ekstra tenking blir det vel før man eventuelt skaffer seg en vokterhund. Møre og Romsdal fylke ønsker å gi støtte til innkjøp og drift av slike hunder. Hensikten er å gi et lite puff til at de som er i tenkeboksen om de skal skaffe seg hund, serøst vurderer en vokterhund-rase. Vi har nå 6 husstander i vårt fylke som har vokterhund til bruk for tapsforebyggende arbeid, 5 stk som har beitedyr i Rauma, og en i Nesset. Etter hvert vil det bli flere referanser på bruk av disse hundene, og en vil kunne gi bedre råd til andre. Opplysninger om bruk av vokterhunder finnes på nettsiden www.viltskadesenter.no.

Til tross for et alvorlig tema, var stemningen på turen god. Vi ble svært godt tatt imot dit vi kom, og fikk oppleve Nord- Trøndersk gjestfrihet på sitt beste.

Voktarhund

Samarbeid